

Magdalena Seta

magdalena_seta@sggw.pl

Biblioteka Główna

Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie

<http://dx.doi.org/10.18778/8088-191-4.09>

EDUKACJA INFORMACYJNA W BIBLIOTEKACH UCZELNI PRZYRODNICZYCH

Abstract: In accordance with the objectives of the Bologna Process students finishing each course of the studies should learn to find, evaluate and use information. Libraries should play a crucial role in teaching information literacy. The aim of the paper is to show how the libraries of the universities of life sciences carry out educational activities. The author describes the forms of education which are offered in this types of libraries.

Słowa kluczowe: edukacja informacyjna, szkolenia użytkowników, biblioteki akademickie

Wstęp

Funkcjonowanie w dzisiejszym społeczeństwie w dużej mierze opiera się na kompetencjach informacyjnych, które nabywane są w procesie kształcenia na poszczególnych poziomach edukacji. Obejmują one zróżnicowane umiejętności – począwszy od rozpoznania potrzeb informacyjnych po wykorzystanie zdobytych informacji¹. Duży wpływ na kształtowanie tych kompetencji ma edukacja w szkołach wyższych. Zgodnie z postanowieniami Deklaracji Bolońskiej studenci kończący poszczególne cykle kształcenia powinni posiadać określone umiejętności związane z wyszukiwaniem informacji, a także ich oceną i wykorzystaniem. *Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2011 r. w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego* określa opis efektów kształcenia w obszarze nauk przyrodniczych oraz nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych. Absolwent wyższej uczelni posiadający kwalifikacje pierwszego stopnia powinien umieć wyszukiwać, rozumieć, analizować i wykorzystywać potrzebne informacje pochodzące z różnych źródeł. Uzyskując kwalifikacje drugiego stopnia powinien umieć również przeprowadzić krytyczną analizę i selekcję informacji².

¹M. Gwadera, K. Tałuc, *Edukacja medialna i informacyjna*, [w:] *Bibliotekarstwo*, Warszawa 2013, s. 568.

²*Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2011 r. w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego*, „Dziennik Ustaw” 2011, nr 253, poz. 1520.

Powyższe wytyczne pokrywają się z definicją szkolenia użytkowników informacji prowadzonego przez biblioteki, które polega na zapoznawaniu czytelników z zasadami korzystania z usług informacyjnych. Ważne przy tym jest wykorzystywanie praktycznych sposobów poszukiwania i selekcji informacji w ramach dostępnych źródeł³. Biblioteki akademickie, współdziałając w procesie edukacji, odgrywają więc istotną rolę we wdrażaniu postanowień *Deklaracji Bolońskiej*.

Działalność edukacyjna bibliotek akademickich

W bibliotekach szkół wyższych szkolenia dla czytelników mają długą tradycję. Już w dwudziestoleciu międzywojennym odczuwano potrzebę prowadzenia szkoleń dla studentów. W okresie powojennym przysposobienie biblioteczne wprowadzono na uniwersytetach jako przedmiot obowiązkowy. Obowiązujące w kolejnych latach akty prawne powodowały, że aż do końca maja 1990 r. kształcenie użytkowników informacji w szkołach wyższych było obligatoryjne. Obecnie decydują o tym same uczelnie⁴.

Do zadań bibliotekarzy należy natomiast aktualizacja programów i treści nauczania, tak aby były dostosowane do potrzeb i wymagań współczesnego świata⁵. Szkolenia biblioteczne odbywają się najczęściej w formie wykładów połączonych z prezentacjami multimedialnymi i wycieczkami po bibliotece. Z powodu ograniczeń czasowych są one często okrojone do przekazania podstawowych informacji na temat zasad korzystania z biblioteki. Zazwyczaj nie obejmują one studentów studiów niestacjonarnych⁶. Coraz częściej wprowadzane są szkolenia online, uzupełniające lub zastępujące tradycyjne zajęcia z przysposobienia bibliotecznego⁷. Wymagają one jednak dużych nakładów pracy podczas projektowania i wdrażania nie tylko ze strony bibliotekarzy, ale też innych pracowników uczelni zajmujących się tworzeniem kursów online⁸. Szkolenia takie są dostępne w dogodnym dla studentów czasie i miejscu.

³ Podręczny słownik bibliotekarza, Warszawa 2011, s. 326.

⁴ A. Marciniak, *Szkolenie użytkowników w polskich bibliotekach uczelnianych. Historia i współczesność*, „Bibliotheca Nostra” 2012, nr 1 (27), s. 18–28.

⁵ I. Utrata, *Edukacja biblioteczno-informacyjna użytkowników bibliotek akademickich*, [w:] 25. Jubileuszowa Konferencja Problemowa Bibliotek Medycznych. *Kształcenie użytkowników naukowej informacji medycznej – koncepcje i doświadczenia. Lublin–Kazimierz Dolny, 12–14 czerwca 2006 roku*, [dostęp: 15.04.2015], <http://www.ebib.pl/publikacje/matkonf/25kpbm/utrata.php>.

⁶ K. Kant, *Szkolenie biblioteczne jako standard w bibliotece akademickiej*, [w:] *Standardy biblioteczne: praktyka, teoria, projekty*, red. M. Wojciechowska, Gdańsk 2010, s. 159; M. Bosacka, *Biblioteka akademicka jako organizacja ucząca i ucząca się*, „Bibliotheca Nostra” 2012, nr 1 (27), s. 10–17.

⁷ A. Marciniak, op. cit., s. 22.

⁸ R. Moczadło, *Szkolenia online z przysposobienia bibliotecznego oraz interaktywna biblioteka główna UMCS w Secondlife*, [w:] *E-learning – nowe aspekty: materiały z II ogólnopolskiej konferencji Warszawa, 14–15 września 2010 r.*, red. B. Boryczka, Warszawa 2011, s. 75.

Umożliwiają one samodzielne zapoznanie się z zagadnieniami dotyczącymi korzystania z biblioteki i wielokrotne wracanie do nich w celu ewentualnego przypomnienia potrzebnych informacji⁹. Jednakże szkolenia odbywające się na miejscu pozwalają na oswojenie się biblioteką i pokazanie jej studentom jako miejsca przyjaznego, gdzie zawsze mogą liczyć na pomoc. Ponadto umożliwiają zapoznanie się z jej poszczególnymi działami i usługami¹⁰. Poza tym bezpośredni kontakt z użytkownikiem, a w szczególności szkolenia mające charakter indywidualny, są najskuteczniejszą formą edukacji w zakresie kompetencji informacyjnych¹¹.

We właściwym kształtowaniu kompetencji informacyjnych studentów istotna jest ścisła współpraca bibliotekarzy i pracowników naukowych¹². Ci pierwsi dostarczać powinni ogólnych wiadomości związanych z wyszukiwaniem i oceną informacji, a także użyciem narzędzi ułatwiających ich pozyskiwanie. Natomiast ci drudzy winni skupić się na nauczaniu kompetencji związanych ściśle z daną dyscypliną naukową¹³.

Material i metoda

Narzędziem badawczym był kwestionariusz ankiety składającej się z 16 pytań dotyczących zakresu prowadzonej działalności edukacyjnej. Posłużono się kwestionariuszem wykorzystanym w badaniach prowadzonych przez Joannę Dziak [et al.]¹⁴, który został zweryfikowany w badaniu pilotażowym i po dopracowaniu przez autorki wykorzystany w badaniu szerokiego spektrum bibliotek uczelnianych.

Badaniami objęto biblioteki 8 uczelni kształcących w obszarze nauk przyrodniczych i rolniczych. Według Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego wśród publicznych uczelni akademickich znajduje się 6 uczelni rolniczych/przyrodniczych:

⁹ A. Charkiewicz, *Szkolenie biblioteczne online w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie w kontekście globalnej sieci cyfrowej*, [w:] *E-learning wyzwaniem dla bibliotek: materiały z ogólnopolskiej konferencji Elbląg, 23–24 września 2009 r.*, red. B. Boryczka, Warszawa 2011, s. 119.

¹⁰ K. Kant, op. cit., s. 160.

¹¹ H. Langer, *Pedagogika biblioteczna*, [w:] *Bibliotekarstwo*, Warszawa 2013, s. 557.

¹² N. Exner, *Research Information Literacy: Addressing Original Researchers' Needs*, "The Journal of Academic Librarianship" 2014, nr 40, s. 460–466; D. Bubeł, *Information literacy jako kluczowa kompetencja w procesie kształcenia ustawicznego na przykładzie projektu i-literacy realizowanego na Uniwersytecie w Augsburgu*, „Bibliotheca Nostra” 2013, nr 1 (31), s. 57–71.

¹³ M. Bosacka, op. cit., 2012, s. 11; K. M. Øvern, *Faculty-library collaboration: two pedagogical approaches*, "Journal of Information Literacy" 2014, nr 2, s. 36–55; M. Reed, D. Kinder, C. Farnum, *Referred article Collaboration between Librarians and Teaching Faculty to Teach Information Literacy at One Ontario University: Experiences and Outcomes*, "Journal of Information Literacy" 2007, nr 3, s. 29–46.

¹⁴ J. Dziak [et al.], *Edukacja informacyjna w polskich bibliotekach akademickich – raport z badań*, „Bibliotheca Nostra” 2013, nr 1 (31), s. 26–41.

- Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie;
- Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich w Bydgoszczy;
- Uniwersytet Rolniczy im. Hugona Kołłątaja w Krakowie;
- Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie;
- Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu;
- Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu¹⁵.

Poza tymi uczelniami do grona uczelni przyrodniczych, biorąc pod uwagę zakres kierunków studiów na jakich kształcą oraz współpracę w ramach Konferencji Rektorów Uczelni Rolniczych i Przyrodniczych zaliczono również:

- Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach;
- Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie.

Badanie przeprowadzono w kwietniu 2015 r. Kwestionariusz ankiety przesłano do powyższych bibliotek e-mailem na adresy działów zajmujących się szkoleniami. W przypadku braku odpowiedzi w formie elektronicznej przeprowadzono ankietę telefoniczną. Ponadto wykorzystano informacje dostępne na stronach internetowych badanych bibliotek.

Większość badanych uczelni o profilu przyrodniczym kształci po około 10 000 studentów. Wyjątkiem jest Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie kształcąca około 24 000 studentów oraz Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie z ponad 30 000 studentów kształcących się na 65 kierunkach studiów.

Oferta szkoleniowa bibliotek

Wszystkie badane biblioteki organizują szkolenia dla użytkowników, a edukacyjna rola biblioteki podkreślona jest zapisem w ich regulaminie. Ponadto w dwóch przypadkach istnieje zapis w statucie uczelni o prowadzeniu działalności dydaktycznej jako jednym z zadań systemu biblioteczno-informacyjnego.

Swoją ofertę szkoleniową biblioteki zamieszczają na stronach internetowych. Informacje te niekiedy są bardzo rozbudowane i obejmują tematykę i szczegółowy zakres prowadzonych szkoleń. Biblioteki podają również proponowany termin prowadzonych zajęć oraz informują o możliwości zapisania się na nie. Umożliwiają także skontaktowanie się z osobą odpowiedzialną za dydaktykę biblioteczną.

Oferta edukacyjna we wszystkich badanych bibliotekach kierowana jest do studentów wszystkich rodzajów i poziomów studiów. Poczynając od czytelników rozpoczynających studia, a skończywszy na doktorantach, którzy

¹⁵ Wykaz uczelni publicznych nadzorowanych przez Ministra właściwego ds. szkolnictwa wyższego – publiczne uczelnie akademickie, [dostęp: 15.04.2015], <http://www.nauka.gov.pl/uczelnie-publiczne/wykaz-uczelni-publicznych-nadzorowanych-przez-ministra-wlasciwego-ds-szkolnictwa-wyzszego-publiczne-uczelnie-akademickie.html>.

potrzebują zaawansowanych szkoleń. Jedyne jedna z bibliotek nie oferuje szkoleń dla pracowników uczelni. Poza tym na szkolenia mogą umówić się wszyscy zainteresowani ofertą biblioteki.

Przysposobienie biblioteczne w czterech bibliotekach ma charakter obowiązkowy, z wpisem do indeksu czy też innego systemu ewidencji osiągnięć studentów. Dwie z badanych uczelni pozostawiły decyzję o obowiązku uczestnictwa w tych zajęciach władzom poszczególnych wydziałów. Jedna z bibliotek nie organizuje zajęć dla studentów rozpoczynających naukę na uczelni, jednak ostatnio podjęte zostały działania zmierzające do obowiązkowego uczestnictwa studentów I roku w takich zajęciach. Pozostałe biblioteki deklarują nieobowiązkowy charakter tych szkoleń. Ciekawym rozwiązaniem wydaje się organizacja dnia informacyjnego dla wszystkich nowo przyjętych studentów, podczas którego biblioteka między innymi przekazuje najważniejsze informacje o zasadach korzystania z jej zbiorów. W dwóch badanych bibliotekach do prowadzenia szkoleń wykorzystuje się platformę e-learningową. Studenci, którzy obowiązkowo muszą zaliczyć zajęcia z przysposobienia bibliotecznego rozwiązują w tych uczelniach test on-line będący podstawą zaliczenia przedmiotu.

Biblioteki uczelni przyrodniczych w większości przypadków dysponują własną salą dydaktyczną, w której mogą odbywać się szkolenia. Dwie z nich zadeklarowały, że nie dysponują takim pomieszczeniem. Zazwyczaj do zajęć praktycznych wykorzystywane są również pomieszczenia czytelnicy ze sprzętem komputerowym.

Materiały edukacyjne

Wszystkie badane biblioteki zamieszczają na swoich stronach internetowych materiały szkoleniowe lub informacyjne. Mają one charakter mniej lub bardziej rozbudowany. Mogą obejmować odpowiedzi na najczęściej zadawane pytania (FAQ), jak również szczegółowe instrukcje korzystania z różnych zbiorów i usług biblioteki. Z tych materiałów użytkownicy mogą na przykład uzyskać informacje o zasadach obowiązujących w bibliotece, kto może z niej korzystać i w jakim zakresie. Zamieszczane są również szczegółowe przewodniki po katalogach komputerowych bibliotek wraz z informacjami o sposobach dostępu do poszukiwanych materiałów bibliotecznych.

Tematyka szkoleń

Zdecydowana większość badanych bibliotek oferuje dość szeroką tematykę szkoleń. Omówienie zasad korzystania z biblioteki oraz posługiwania się katalogiem komputerowym oferowane jest w siedmiu bibliotekach. Wszystkie badane biblioteki oferują szkolenia z wyszukiwania informacji w licencjonowanych bazach danych.

Katalog on-line | Mapa strony | SGGW | English | FAQ | Plan dojazdu | | Ostatnia aktualizacja: 16.10.2014

Biblioteka Główna im. Władysława Grabskiego
Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie

Najczęściej zadawane pytania (FAQ)

- Jak zapisać się do Biblioteki SGGW?**
Do Biblioteki SGGW nie trzeba się zapisywać. Z naszych zbiorów mogą korzystać wszyscy czytelnicy, ale tylko na miejscu.
- Kto może wypożyczać książki do domu?**
Prawo do wypożyczeń ze Studenckiej Wypożyczalni Podręczników przysługują tylko studentom, doktorantom i pracownikom SGGW.
- Jestem studentem SGGW, co muszę zrobić aby skorzystać z wypożyczalni?**
Studenti, którzy chcą wypożyczyć podręczniki do domu muszą sami aktywować swoje konto. W tym celu należy wejść do katalogu on-line biblioteki, wybrać zakładkę "Moje Konto" i dalej postępować zgodnie z zamieszczoną tam instrukcją "Pierwsze logowanie do systemu".
- Jestem studentem SGGW. Ile maksymalnie książek i na jak długo mogę wypożyczyć?**
Jednocześnie student SGGW może wypożyczyć 5 książek na okres 30 dni.
- Jakie poniosę konsekwencje jeśli nie zwróciłem książki w terminie?**
W przypadku przekroczenia terminu zwrotu książki, blokowane jest konto czytelnika i system nalicza opłatę w wysokości 50 gr za każdy dzień zwłoki.
- Co oznacza w Bibliotece „wolny dostęp”?**
Wolny dostęp, to część Biblioteki (czytelnia), w której można samodzielnie wybrać książki z półek. Po ich wykorzystaniu czytelnik zobowiązany jest do odfotowania ich w wyznaczonym miejscu.
- Gdzie mogę powołać materiały biblioteczne?**
W czytelniach Biblioteki znajdują się samobobsługowe koparki na karty magnetyczne. Karty należy kupić w automacie do sprzedaży i ładowania kart. Koszt karty 3,50 zł, odbitki ksero A4 18 gr. UWAGA! Należy mieć drobne monety, bo automat nie wydaje reszty i nie rozmienna pieniądze.

Rys. 1. Materiały informacyjne na stronie internetowej Biblioteki Głównej Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie
Źródło: Biblioteka Główna Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie – strona www, [dostęp 15.04.2015], <http://www.bg.sggw.pl/>.

Jesteś w: Strona główna > Biblioteka Główna > Katalogi > Katalog komputerowy

BIBLIOTEKA GŁÓWNA
UNIWERSYTETU PRZYRODNICZEGO WE WROCŁAWIU

Aktualności | O bibliotece | Usługi | Katalogi | e-Czasopisma | e-Książki | Bazy danych | e-Źródła z domu

Katalogi

- Katalog komputerowy
- Propozycje książek do zakupu
- Ważniejsze nabytki w Bibliotece Uniwersytetu Przyrodniczego
- Fidkar – zasoby wrocławskich bibliotek naukowych
- Narodowy Uniwersalny Katalog Centralny NUKAT
- Katalog Rozproszony Bibliotek Polskich KaRo

Na skróty

- Informacje dla studentów
- Informacje dla doktorantów
- Informacje dla pracowników
- Zapytaj bibliotekarza
- Wydarzenia / Wystawy

Katalog komputerowy

Katalog dostępny na stacjach roboczych w bibliotece oraz online, obejmuje bazy opracowywane w bibliotece:

- katalog książek** - opisy wszystkich skryptów i podręczników znajdujących się w bibliotece oraz pozostałych książek gromadzonych od roku 1958,
- katalog czasopism** - opisy czasopism gromadzonych przez bibliotekę (od 1994 roku),
- baza "Publikacje"** - opisy publikacji pracowników UP (od 1960 roku),
- baza "Prace doktorskie"** - opisy prac, których obrony odbyły się na wrocławskim Uniwersytecie Przyrodniczym.

Zamawianie książek

- Wyszukiwanie książek odbywa się przy użyciu stron: **Indeksy** lub **Wyszukaj**.
- Wyszukiwanie i zamawianie wybranej książki; sprawdź czy jest ona w zasobach Biblioteki:
 - w otwartym oknie, na stronie **Indeksy** lub **Wyszukaj** wpisz dane dotyczące poszukiwanej książki i zaakceptuj przyciskiem **Dalej**,
 - wyberz żądaną pozycję z listy i w polu **Zasób** kliknij link **Biblioteka Główna**, by sprawdzić czy egzemplarz jest aktualnie dostępny;
 - informuje o tym:
 - wpisz **Wypożycza się** w polu **Status egzemplarza**,
 - wpisz **Na półkę** w polu **Termin zwrotu**,
 - wpisz zawierający datę w polu **Termin zwrotu** oznacza, że książka jest wypożyczona.
 - jeśli książka jest dostępna kliknij link **Zamówienie**.
 - gdy wcześniej nie wykonano logowania na konto czytelnika, system poprosi o dane identyfikacyjne:
 - w polu **ID Użytkownika** wpisz numer karty bibliotecznej, który znajduje się pod kodem kreskowym na elektronicznej legitymacji studenckiej,

Rys. 2. Materiały informacyjne na stronie internetowej Biblioteki Głównej Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu
Źródło: Biblioteka Główna Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu – strona www, [dostęp 15.04.2015], <http://www.bibl.ar.wroc.pl/>.

Biblioteka Główna
REGIONALNY OŚRODEK ROLNICZEJ INFORMACJI NAUKOWEJ
UNIWERSYTETU PRZYRODNICZEGO W LUBLINIE

Szukaj na stronie: **SZUKAJ**

O Bibliotece Usługi Zasoby Studenci i Doktoranci Bibliografia i Bibliometria Szkolenia Pomoc Kalendarium Konferencja Kontakt

Oferta szkoleń

Zachęcamy do zapoznania się z Ofertą szkoleń prowadzonych przez Oddział Informacji Naukowej w Bibliotece Głównej UP.

- 1. Jak wyszukać literaturę do pracy inżynierskiej, licencjackiej czy magisterskiej?**
Zajęcia z metodyki korzystania ze źródeł informacji naukowej. Omówienie elektronicznych baz danych, e-czasopism, e-książek i e-norm. Efektywne wyszukiwanie i tworzenie bibliografii do pracy dyplomowej.
- 2. Wyszukiwanie literatury ze specjalistycznej tematyki/dziedziny w bazie obcojęzycznej**
Prezentacja możliwości bazy i dostępu do pełnego tekstu. Omawiamy jedną bazę lub więcej: CAB Abstract, Scopus lub Web of Science. Wyszukiwanie na podstawie haseł z zaproponowanej tematyki.
- 3. Bibliografia Publikacji Pracowników UP**
Prezentacja możliwości bazy Wyszukiwanie według nazwiska lub jednostki wydziału wraz z punktacją MNISW i wskaźnikiem Impact Factor. Tworzenie wykazów z oceną przed awansami, w celach konkursowych, uzyskania grantu.
- 4. Tajniki bazy Web of Science**
Baza bibliograficzno-bibliometryczno-abstraktowa. Popularne narzędzie do oceny dorobku naukowego, wyszukiwania cytowań i indeksu Hirscha.
- 5. Strategia wyboru czasopisma, Journal Citation Reports i Impact Factor**
Lista i wyszukiwarka czasopism punktowanych, wyszukiwanie najważniejszych, naukowych czasopism z bazy Journal Citation Reports, wskaźnik Impact Factor oraz IF w okresie 5 lat.

ul. Akademicka 15
20-950 Lublin
(48-81) 445-62-28
biblioteka.glowna@up.lublin.pl
(48-81) 445-62-25 wypożyczalnia

Katalog BG UP
Przewodnik po katalogu
Program VPN
Sieć WiFi

UNIWERSYTET PRZYRODNICZY W LUBLINIE

Logowanie na konto czytelnika Katalog BG U

Przypomnienia o terminie zwrócenia
Zgłoś e-mail
Zaproponuj kupno książki
Nowości w księgozbiorze studentów
Czasopisma A-Z
Doktoraty UP
Nabytki
Książki wycofane

Wykazy czasopism punktowanych
Szkolenie on-line
Podręcznik

Baza publikacji pracowników UP w Lublinie

Konferencja naukowa Herbaria i zielarstwo

Rys. 3. Oferta szkoleń na stronie internetowej Biblioteki Głównej Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie

Źródło: Biblioteka Główna Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie – strona www, [dostęp 15.04.2015].

Tylko jedna z bibliotek nie zadeklarowała współpracy z pracownikami uczelni w zakresie treści szkoleń. Pozostałe biblioteki konsultują swoje działania zazwyczaj z opiekunami grup studentów uczestniczących w seminariach dyplomowych. Najczęściej konsultowana jest tematyka szkoleń. Ponadto bibliotekarze uzgadniają rodzaj źródeł informacji, które mają być omówione podczas szkolenia oraz poziom zaawansowania, na którym ma się ono odbywać. Dzięki współdziałaniu z nauczycielami akademickimi studenci są zaangażowani w wykonywanie ćwiczeń praktycznych, ponieważ treść szkolenia odpowiada ich potrzebom w zakresie wyszukiwania materiałów do prac dyplomowych.

W uczelniach o profilu przyrodniczym tematyka i zakres szkoleń opierają się na specyficznych wymaganiach poszczególnych kierunków studiów. Dlatego też żadna z bibliotek w opracowaniu programów szkoleń nie wykorzystuje jedynie ogólnych standardów nauczania umiejętności informacyjnych.

Ewaluacja

Badanie potrzeb użytkowników w zakresie kompetencji informacyjnych przeprowadzają tylko trzy biblioteki. Natomiast efektywność swoich działań dydaktycznych sprawdzają jedynie dwie z nich. Mimo to wszystkie badane biblioteki deklarują, że ich działania dydaktyczne zaspokajają potrzeby użytkowników.

Podsumowanie

Biblioteki uczelni przyrodniczych, podobnie jak większość bibliotek szkół wyższych w Polsce, prowadzą szkolenia dla swoich użytkowników. Dotyczą one przede wszystkim zasad korzystania z biblioteki i umiejętności wyszukiwania informacji. Nauczanie umiejętnego tworzenia przypisów bibliograficznych oraz respektowania prawa autorskiego realizowane jest raczej przez nauczycieli akademickich w ramach seminariów dyplomowych.

Biblioteki uczelni przyrodniczych dość dobrze wypadają w porównaniu z tymi, które wzięły udział w badaniach ogólnopolskich, ponieważ wszystkie prowadzą przynajmniej jedną formę edukacji online, czyli zamieszczanie materiałów edukacyjnych na stronie internetowej. Natomiast, jak podaje Joanna Dziak et al. biblioteki uczelniane nie zawsze oferują edukację na odległość, chociaż robi to zdecydowana większość w instytucjach państwowych¹⁶.

Do opracowywania programów szkoleń nie są wykorzystywane standardy nauczania umiejętności informacyjnych, ponieważ szkolenia biblioteczne opierają się przede wszystkim na nauczaniu zasad korzystania z biblioteki i jej zasobów. Ponadto międzynarodowe zalecenia mają dość ogólny charakter¹⁷. Pracownicy uczelni medycznych w Polsce opracowali standardy nauczania swoich użytkowników¹⁸. Być może zasadnym jest opracowanie takich modeli dla grup pokrewnych kierunków studiów realizowanych w uczelniach przyrodniczych.

Bibliografia

- Bosacka M., *Biblioteka akademicka jako organizacja ucząca i ucząca się*, „Bibliotheca Nostra” 2012, nr 1 (27), s. 10–17.
- Bubel D., *Information literacy jako kluczowa kompetencja w procesie kształcenia ustawicznego na przykładzie projektu i-literacy realizowanego na Uniwersytecie w Augsburgu*, „Bibliotheca Nostra” 2013, nr 1 (31), s. 57–71.
- Charkiewicz A., *Szkolenie biblioteczne online w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie w kontekście globalnej sieci cyfrowej*, [w:] *E-learning wyzwaniem dla bibliotek: materiały z ogólnopolskiej konferencji Elbląg, 23–24 września 2009 r.*, red. B. Boryczka, Warszawa 2011, s. 114–119.
- Dziak J. [et al.], *Edukacja informacyjna w polskich bibliotekach akademickich – raport z badań*, „Bibliotheca Nostra” 2013, nr 1 (31), s. 26–41.
- Exner N., *Research Information Literacy: Addressing Original Researchers’ Needs*, “The Journal of Academic Librarianship” 2014, nr 40, s. 460–466.

¹⁶ J. Dziak [et al.], op. cit., s. 32.

¹⁷ Ibidem, s. 34.

¹⁸ A. Grygorowicz, E. Kraszewska, *Szkolenie biblioteczne on-line jako nowoczesna forma zajęć dla studentów I roku Akademii Medycznej w Gdańsku*, [w:] *25. Jubileuszowa Konferencja Problemowa Bibliotek Medycznych. Kształcenie użytkowników naukowej informacji medycznej – koncepcje i doświadczenia. Lublin–Kazimierz Dolny, 12–14 czerwca 2006 roku* [dostęp: 15.04.2015], http://www.ebib.pl/publikacje/matkonf/25kpbm/grygorowicz_kraszewska_2.php.

- Grygorowicz A., Kraszewska E., *Szkolenie biblioteczne on-line jako nowoczesna forma zajęć dla studentów I roku Akademii Medycznej w Gdańsku*, [w:] 25. Jubileuszowa Konferencja Problemowa Bibliotek Medycznych. Kształcenie użytkowników naukowej informacji medycznej – koncepcje i doświadczenia. Lublin–Kazimierz Dolny, 12–14 czerwca 2006 roku, [dostęp: 15.04.2015], http://www.ebib.pl/publikacje/matkonf/25kpbm/grygorowicz_kraszewska_2.php.
- Gwadera M., Tałuć K., *Edukacja medialna i informacyjna*, [w:] *Bibliotekarstwo*, Warszawa 2013, s. 565–583.
- Kant K., *Szkolenie biblioteczne jako standard w bibliotece akademickiej*, [w:] *Standardy biblioteczne: praktyka, teoria, projekty*, red. M. Wojciechowska, Gdańsk 2010, s. 157–164.
- Langer H., *Pedagogika biblioteczna*, [w:] *Bibliotekarstwo* Warszawa 2013, s. 554–564.
- Marciniak A. *Szkolenie użytkowników w polskich bibliotekach uczelnianych. Historia i współczesność*, „Bibliotheca Nostra” 2012, nr 1 (27), s. 18–28.
- Moczdło R., *Szkolenia online z przysposobienia bibliotecznego oraz interaktywna biblioteka główna UMCS w Secondlife*, [w:] *E-learning – nowe aspekty: materiały z II ogólnopolskiej konferencji Warszawa, 14–15 września 2010 r.*, red. B. Boryczka, Warszawa 2011, s. 73–84.
- Øvern K.M., *Faculty-library collaboration: two pedagogical approaches*, “Journal of Information Literacy” 2014, nr 2, s. 36–55.
- Podręczny słownik bibliotekarza*, Warszawa, 2011, s. 326.
- Reed M., Kinder D., Farnum C., *Referred article Collaboration between Librarians and Teaching Faculty to Teach Information Literacy at One Ontario University: Experiences and Outcomes*, “Journal of Information Literacy” 2007, nr 3, s. 29–46.
- Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2011 r. w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego*, „Dziennik Ustaw” 2011, nr 253, poz. 1520.
- Utrata I., *Edukacja biblioteczno-informacyjna użytkowników bibliotek akademickich*, [w:] 25. Jubileuszowa Konferencja Problemowa Bibliotek Medycznych. Kształcenie użytkowników naukowej informacji medycznej – koncepcje i doświadczenia. Lublin–Kazimierz Dolny, 12–14 czerwca 2006 roku, [dostęp: 15.04.2015], <http://www.ebib.pl/publikacje/matkonf/25kpbm/utrata.php>.
- Wykaz uczelni publicznych nadzorowanych przez Ministra właściwego ds. szkolnictwa wyższego – publiczne uczelnie akademickie*, [dostęp: 15.04.2015], <http://www.nauka.gov.pl/uczelnie-publiczne/wykaz-uczelni-publicznych-nadzorowanych-przez-ministra-wlasciwego-ds-szkolnictwa-wyzszego-publiczne-uczelnie-akademickie.html>.